

3. Мацибора Т. В. Тенденції розвитку інвестиційної діяльності в аграрному секторі економіки України. Економіка АПК. 2020. № 4. С. 26-34.

4. Батир Ю. Г., Чуйко Н. В., Храпач К. Г. Інвестиційна стратегія розвитку аграрної сфери. Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини. Харків. 2015. Вип. 31. Ч. 1. С. 276–281.

ІНДЕКС ОЧІКУВАННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ЯК ІНДИКАТОР СТАНУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

О. О. ДЕМИДЮК, канд. екон. наук,
асист. кафедри економічної теорії, макро- і мікроекономіки
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ

Світова практика проведення щомісячних опитувань підприємств на основі методології PMI (Purchasing Managers' Index) незалежними дослідницькими та державними установами й Центральними банками засвідчує високу ефективність таких опитувань для сигналізації динаміки економічного розвитку [1].

У 2019 році Національним банком України було запроваджено щомісячний Індекс очікувань ділової активності (ІОДА) – новий інструмент оперативної оцінки та аналізу поточного стану й тенденцій розвитку економіки. Необхідно зазначити, що опитування для розрахунку ІОДА проводиться одночасно із опитуваннями для вже звичного квартального Індексу ділових очікувань (ІДО), який в свою чергу створений для оцінки бізнесу очікувань розвитку на наступні 12 місяців [2].

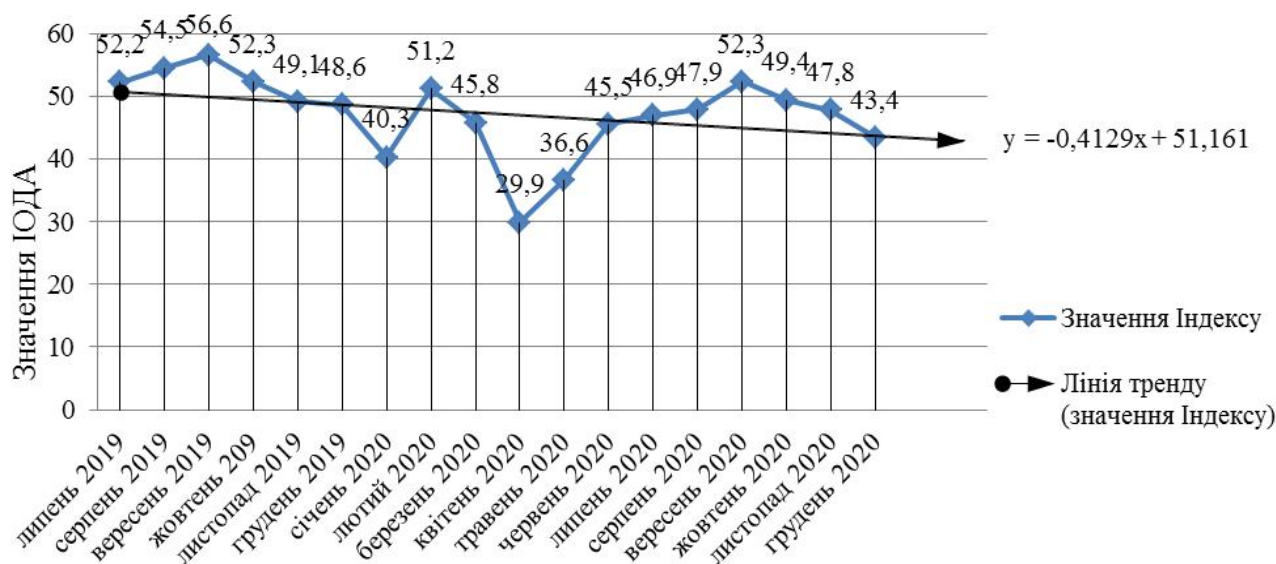
Опитування складається в середньому з 8 запитань, в залежності від виду економічної діяльності підприємства, метою яких є: швидке отримання та аналіз інформації від представників бізнесу, оцінка їх поточної ділової активності та коливань економічних показників діяльності, побудова короткострокових прогнозів на основі отриманих даних. Розрахунок самих показників ІОДА здійснюється за методологією побудови дифузійних Індексів, що в результаті мають коливатися біля позначки «50» п.п., відхилення від якої, свідчить про зміни в очікуваннях респондентів (табл. 1).

Таблиця 1 – Тракткування отриманих значень щомісячного Індексу очікувань ділової активності

Значення Індексу, п.п.	Прогноз	Очікування зміни показників діяльності підприємства, порівняно з попереднім місяцем
< 50	песимістичний	загальне погіршення або скорочення
= 50	нейтральний	відсутність змін
> 50	оптимістичний	загальне поліпшення або зростання

Джерело: складено автором на основі [1].

Аналізуючи дифузійні Індeksi (показники, розраховані як сума часток “позитивних” відповідей та половини часток “нейтральних” відповідей), побудовані на основі даних опитувань респондентів з липня 2019 р. по грудень 2020 р. за наступними видами економічної діяльності: підприємства промисловості, будівництва, роздрібно́ї торгівлі та послуг, в цілому по Україні можна зробити висновки щодо різкого зниження показників ІОДА з рівня 51,2 п.п. у лютому 2019 до найнижчого рівня 29,9 п.п. у квітні 2020 р., що обумовлено в першу чергу світовою пандемією COVID-19 (рис. 1).

Джерело: побудовано автором на основі [3].

Рис. 1 – Динаміка ІОДА в Україні, липень 2019 р.- грудень 2020 р.

Наслідки впровадження карантинних обмежень негативно вплинули на стан національної економіки та діяльність підприємств, в першу чергу, сфери роздрібно́ї торгівлі та послуг, що відображено загальною тенденцією зниження рівня очікувань респондентів. Останнє пов’язано в основному з: закриттям кордонів, що унеможливило експортно-імпорتنі операції та роботу із іноземними партнерами; зниженням обсягів виробленої продукції та продажів, що викликає вимушену необхідність скорочення чисельності працівників; проблемами із сплатою податків та організацією віддаленої роботи співробітників. Варто зазначити, що показники ІОДА зростали впродовж 5 місяців 2020 року після часткового відновлення роботи підприємств, але настання другої хвилі захворюваності та введення більш жорстких карантинних обмежень негативно вплинули на очікування респондентів. Побудована лінія тренду на графіку підтверджує наявність негативного прогнозу на наступні два періоди, що пов’язано з постійною пролонгацією урядом обмежень для бізнесу та неможливістю швидкого відновлення економічних показників діяльності.

Незважаючи на вже вжиті урядом заходи підтримки національних підприємств, зокрема, надання одноразової матеріальної допомоги найманим працівникам, робота яких тимчасово призупинена через запровадження карантинних заходів та допомога на дітей фізичних осіб-підприємців, які належать до 1-ї та 2-ї груп платників податків, введення податкових та

кредитних канікул, представникам влади необхідно сприяти створенню нових робочих місць, розробці програм державної підтримки орендарів та орендодавців щодо комерційної орендної плати та врегулювання законодавчих норм щодо звільнення орендарів від обов'язку вносити орендну плату під час настання форс-мажорних обставин, до яких відноситься і пандемія коронавірусу, надання бізнес-кредитів та грантів для найуразливіших до карантинних обмежень галузей.

Література:

1. Щомісячний індекс очікувань ділової активності (ІОДА): запровадження в НБУ. Департамент статистики та звітності НБУ. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MonthlySurveys.pdf?v=4 (дата звернення: 12.01.2020)
2. НБУ запровадив щомісячний індекс очікувань ділової активності. Електронний сервіс «ДЕБЕТ-КРЕДИТ». URL: <https://news.dtki.ua/finance/bank-system/57024> (дата звернення: 12.01.2020)
3. Щомісячні опитування підприємств України. Департаменту статистики та звітності НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/nbusurvey> (дата звернення: 15.01.2020)

НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

Т. В. КУЛИНИЧ, канд. екон. наук,

викладач циклової комісії економіки, управління та адміністрування

Ю. О. КАНАЄВ, студент

Харківський торговельно-економічний коледж Київського національного торговельно-економічного університету, м. Харків, Україна

Вирішення проблеми ефективного використання трудового потенціалу підприємств, регіонів і всієї України полягає, насамперед, у створенні умов для розвитку виробничої та соціальної інфраструктури, в ефективному використанні наявних трудових ресурсів, що залежить від державної підтримки, діяльності держадміністрацій та керівництва підприємств. Якщо розглянути статистичні дані, в Україні протягом 2010–2016 рр. спостерігається тенденція скорочення чисельності зайнятих працівників у суб'єктів господарювання, з незначним зростанням у наступні 2017–2019 рр. (рис.1).

Постійне скорочення виробництва і, як наслідок, вивільнення працівників зумовлюють необхідність постійного спостереження за фактичним станом справ на ринках праці, аналізу процесів, які там проходять, та створення заходів щодо попередження негативних тенденцій, які могли б призвести до соціальної напруги.

Підвищення ефективності використання трудового потенціалу залежить від мотиваційних настанов працюючих та безробітних. Щодо створення ефективної мотиваційної системи на підприємствах, то все залежить від керівника, адміністрації, а для безробітних потрібно створювати мотиваційну систему у службах зайнятості. Всім відомо, що у наш час далеко не всі